

BAKOM FASADEN AV NÖJDHET

Ny forskning synliggör äldres röster i äldreomsorgen

När äldre flyttar till ett särskilt boende blir vardagen ofta inramad av rutiner, scheman och institutionella ramar. I sin licentiatavhandling *Bakom fasaden av nöjdhet* fördjupar Linda Erlandsson, forskarstuderande vid Linnéuniversitetet och yrkesverksam inom äldreomsorgen, förståelsen för hur äldre själva upplever vardagslivet på boenden och hur deras möjligheter till inflytande ser ut.

Studien problematiserar det ensidiga fokus på mätningar av "kundnöjdhet" som länge har präglat svensk äldreomsorg. Enkäter och statistik visar ofta höga nivåer av nöjdhet, men frågan är vad dessa siffror egentligen säger. Bakom siffrorna döljer sig berättelser om anpassning, lågt ställda förväntningar och en känsla av att inte kunna påverka.

Bakom nöjdheten finns många outtalade behov. Flera av de äldre jag mötte trodde helt enkelt inte att deras önskemål skulle kunna tillgodoses och därför valde de att tåga. Linda Erlandsson, forskare

Fyra nycklar till vardagslivet

I analysen synliggörs fyra centrala aspekter: rummet, kroppen, tiden och rösten. Det handlar om hur boendets fysiska miljö påverkar upplevelsen av hem och integritet, om hur kroppens förändrade funktionsförmåga formar vardagen, om tidens betydelse i relationen mellan äldre och personal – och slutligen rösten, möjligheten att bli lyssnad på och att påverka sin tillvaro.

Sammantaget visar studien att äldre personer ofta betraktar sina livsmöjligheter genom en "möjlighetshorisont": en föreställning om vad som är realistiskt att förvänta sig inom äldreomsorgen. När förväntningarna sänks, riskerar aktörskapet att gå förlorat.

Jag vill att vi ska se äldre som aktiva medborgare, inte bara som omsorgsmottagare.

Deras röster är avgörande för att vi ska kunna skapa en äldreomsorg som bygger på värdighet och delaktighet.

Linda Erlandsson

Från forskning till praktik

Ett viktigt bidrag är att studien inte stannar vid analysen. Linda har också utvecklat ett reflektionsverktyg för personal, som kan användas i samtal om vardagslivets kompromisser och utmaningar. Verktuget ska fungera som stöd för reflektion och lärande, och bidra till att äldre personers perspektiv blir en naturlig del av kvalitetsarbetet.

En stark kombination av erfarenhet och forskning

Opponent vid licentiatseminariet var professor emeritus Finnur Magnusson, som framhåller betydelsen av att Linda förenar forskarens blick med många års erfarenhet från äldreomsorgen:

Linda visar på ett imponerande sätt hur forskaren kan använda sin förförståelse som en tillgång. Hon ger de äldre en röst som alltför sällan hörs i forskningen – en röst som kan göra verklig skillnad i praktiken.

Finnur Magnusson, professor emeritus

Kunskap för framtiden

Linda Erlandssons forskning bidrar med ny kunskap som utmanar den ensidiga fokuseringen på nöjdhetsmätningar och istället synliggör vardagens komplexitet på särskilda boenden.

Det är kunskap som kan användas både av praktiker, beslutsfattare och forskare för att utveckla en äldreomsorg där äldres aktörskap och delaktighet sätts i centrum.

Om studien

Licentiatavhandlingen undersöker äldre personers vardagsliv och handlingsutrymme på särskilda boenden. Studien bygger på 68 timmars observationer vid fyra boenden och nio intervjuer.

Resultaten visar att de äldre ofta anpassar sig till boendets institutionella struktur. Otydliga gränser mellan privata och gemensamma utrymmen kan hota integriteten, medan tidspress och uppgiftsfokus begränsar möjligheterna till meningsfulla möten. Lojalitet och tacksamhet döljer dessutom önskemål som de äldre inte tror kan tillgodoses.

Studien visar behovet av en äldreomsorg som ger större möjlighet att påverka vardagen.

LÄS MER OM STUDIEN —————>

forskarsholanfys.se/aldreomsorg

KONTAKTUPPGIFTER

linda.erlandsson@nybro.se
info@forskarsholanfys.se